

MUZEJ ĐAKOVŠTINE - CENTAR ZA KULTURU

GRAD ĐAKOVO

MARKO FERGER

**FOTOGRAFIJA
KAO IZAZOV**

Đakovo, kolovoz 2003.

MUZEJ ĐAKOVŠTINE - CENTAR ZA KULTURU

GRAD ĐAKOVO

MARKO FERGER
(1926.-1969.)

Đakovo, kolovoz 2003.

Nakladnik kataloga:

MUZEJ ĐAKOVŠTINE, CENTAR ZA KULTURU,
GRAD ĐAKOVO

Autori izložbe:

BORISLAV BIJELIĆ - DUBRAVKO FERGER

Tekst kataloga:

BORISLAV BIJELIĆ

Lektor:

MIRO ŠOLA

Grafička obrada:

HARDY ĐAKOVO

Tisak:

TISKARA, BUDROVCI

Naklada:

200 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 77 Ferger, M. (064)

FERGER, Marko

Marko Ferger: Fotografija kao izazov / <tekst kataloga Borislav Bijelić>. - Đakovo : Muzej Đakovštine : Centar za kulturu : Grad Đakovo, 2003.

Katalog izložbe

ISBN 953-7128-00-8

430806072

Fotografija kao izazov, motivacija i životno opredjeljenje

To što o prvoj generaciji đakovačkih fotografa (Damjanović, Čevizović, Pejak, Japundžić...) znamo malo, gotovo ništa, i ne čudi, jer malo znamo i o onima koji su djelovali poslije Drugog svjetskog rata, fotografima tzv. druge generacije. Jedan od njih, zasigurno ponajbolji, bio je Marko Ferger. Zbog nesustavne prezentacije, tj. nemogućnosti komparacije radova fotografa koji su rođenjem, mjestom boravka ili inspiracijom bili vezani za Đakovo, potonja konstatacija možda se može činiti nedovoljno utemeljenom i ishitrenom - ali nije. Kad netko iz jedne male sredine, bez značajnije financijske i institucionalne potpore - koristeći i za ono vrijeme relativno skromna tehnička pomagala - plasira svoje fotografije na prestižne izložbe u, i izvan zemlje, i tamo nakon valorizacije svojih radova biva nagrađivan, priznat ćete, i nije mala stvar. Dio tih fotografija imamo zadovoljstvo predstaviti na ovoj, posthumnoj izložbi, postavljenoj desetljećima nakon što su foto-aparati Marka Fergera prestali "škljocati".

Izložene fotografije presjek su onoga što je autor radio pedesetih i šezdesetih godina. Nema sumnje, osebujne su to fotografije, gotovo da bismo mogli reći fotografije sa karakterom. Njima nije nastojao, barem ne primarno, ovjekovječiti ono što je vidio kroz objektiv svog fotoaparata. Ambicije su mu bile znatno veće. Nastojao je ovjekovječiti sebe i, sudeći prema radovima koje smo u prilici pogledati, u tomu je u potpunosti uspio. Uspio je to, dakako, već samom činjenicom što je potpisao određene fotografije koje su predmet našeg interesa, ali i na još jedan, znatno kompleksniji način, način imanentan jedino pravim umjetnicima fotografije. Naime, njegove fotografije odišu subjektivnošću, kako u odabiru teme, tako i u načinu fotografiranja. Uz sav dignitet prema činjenicama, čiju je samobitnost nastojao očuvati minimalnim intervencijama u kompoziciji i kadriranju, on im je udahnuo dio svoje osobnosti, bilo kutom pod kojim ih je motrio, bilo odabirom pravog trenutka snimanja. Ponekad mu je uspijevalo viđenu datost transcendentirati, doduše ne često, a ponekad je i oplemeniti umjerenom dozom

misticizma ("Stupovi u kašteletu", "Svjetla palanke", "Refleksija – lom svjetla"...).

Što se pak tiče njegovih tematskih preferencija, sa sigurnošću se može reći, ništa monumentalno nije ga impresioniralo. Sudeći prema fotografijama s kojima raspoložemo teško je pretpostaviti da je imao veći interes i za portretnu fotografiju, kao i za velike ljudske geste općenito. Njegov fotografski rukopis profiliran je, prije svega, poetikom prostora i zaokupljenošću malim, gotovo trivijalnim stvarima, arhitekturom mediteranskih gradova i prirodom shvaćenom u najširem smislu te riječi. Odabranim motivima prilazio je u pravilu na način da je pokušavao akcentirati ozračja u kojima se nešto događa (ili ne događa), ono što se može tek osjetiti, teško i razumjeti.

Posljednja konstatacija odnosi se, ponajprije, na tzv. umjetničke fotografije, fotografije koje smo imali prilike vidjeti na prvoj Fergerovoj posthumnoj izložbi postavljenoj u kolovozu 2002. godine. (Nekoliko fotografija s te izložbe mogu se vidjeti i na stranicama ovog kataloga.) Samo godinu dana kasnije, na istom mjestu, Ferger nam se predstavlja s još jednom samostalnom izložbom. Ovom prigodom izložene fotografije snimljene su u istom vremenskom intervalu kao i one koje smo mogli vidjeti prije godinu dana (dakle, tijekom 50-ih i 60-ih godina prošlog stoljeća), no za razliku od njih, ovdje je primarno riječ o dokumentarnoj fotografiji rađenoj s ciljem da se ovjekovječi Đakovo onoga vremena. Pri tomu, treba to odmah istaknuti, fotografski rukopis isti je kao i na fotografijama viđenim na prvoj izložbi, ali je interes reduciran na ono lokalno, zavičajno, ono iznad čega se pojedinac možda može izdignuti, ali od čega ne može pobjeći. A ako i pobjegne, zavičaj ga ipak bitno određuje i upravo stoga mu se, barem u mislima, nerijetko vraća.

Fotografije prikazane na ovoj, drugoj Fergerovoj izložbi, bez sumnje su dokumentarne, lokalne, zavičajne – ali i socijalne. Naime, Đakovo je 50-ih i 60-ih godina tek mali gradić kojega bitno određuju globalni društveni procesi, ponajprije proces industrijalizacije. Upravo njemu, odnosno njegovim izravnim protagonistima – radnicima, Ferger je, barem sudeći prema fotografijama koje su nam danas dostupne, posvetio najveći interes. Pri tomu treba svakako istaknuti da je više no indikativno to što njegov aparat nije zabilježio čelne

ljude tadašnjih đakovačkih radnih organizacija, zborove radnika, zasjedanja radničkih savjeta - ali ni ostale manifestacije kolektivnog zanosa koje su davali glavno obilježje tom vremenu. U cijeloj toj priči, čini se, on je bio posebno senzibiliziran za ono što je bitno – za Čovjeka. I to "malog čovjeka", onoga u kojeg su se svi zaklinjali, a u koga je malo tko vjerovao. Suprotno službenim fotografijama onoga vremena u kojima su radnici prikazivani kao samobitni, optimizmom inficirani kreatori vlastite sudbine (o društvenoj ulozi da se i ne govori), Ferger ih je prikazao u nešto drugačijem svjetlu, onakvima kakvi su oni najčešće i bili. A bili su instrumentalizirani, depersonalizirani, gotovo uplašeni. U svakom slučaju niti izbliza onakvi kakve ih je željela (barem na fotografijama) vidjeti službena ideologija.

Osim fotografija snimljenih po đakovačkim radnim organizacijama ("Stjepan Gelli", "Posavina", "Mlin"...) svakako treba istaknuti i dokumentarnu vrijednost nekih drugih fotografija, ponajprije vrlo dojmljive scene sa vašara ("Vašar I.", "Vašar II.", "Korita", "Cjenkanje"...) prikaze interijera gradskih trgovina ("Kratka roba", "Najzanimljivije"...) i pojedinih dijelove grada ("A gdje su ti oči?", "Sa Bajnaka"...). Sve te fotografije, već danas, vjerodostojan su podsjetnik na jedno prohujalo vrijeme i ljude koji su u njemu živjeli i stvarali. Što vrijeme bude više odmicalo, sasvim sigurno, i njihova uporabna vrijednost biti će sve veća i veća.

Mr. sc. Borislav Bijelić

Usnuli starac

Okrugli horizonti

Lom svjetla

Stupovi u kašteletu

Ribiči

Jutarnji refleksi

A gdje su ti oči?

Zajedno smo jači

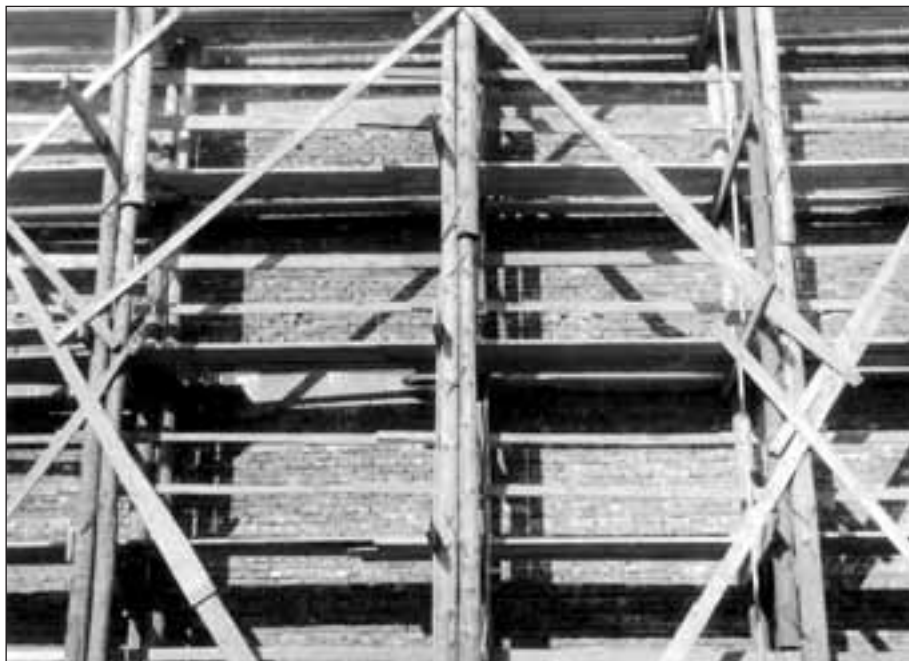
Korita

Predah

Najzanimljivije

Skela

Sa Bajnaka

Gater

Tanke niti

Popis fotografija

(Prva izložba – kolovoz 2002.)

1. IN VINO VERITAS
2. SILHUETA
3. OPOMENA POKOLJENJIMA
4. RAZDRAGANA MLADOST
5. IZČEKIVANJE
6. SMJENA STAROM FERALU
7. DETALJ IZ TULIPAN EKSPRESA
8. KOCKARI
9. OKRUGLI HORIZONTI
10. LETEĆI TRIO
11. ČAMAC U MAGLI
12. SAJAMSKI DAN
13. PATRICE STAROG RIBARA
14. USNULI STARAC
15. PANORAMA DUBROVNIKA
16. DUBROVNIK NOĆU
17. DISKUSIJA
18. SLIČICE IZ DUBROVNIKA
19. DUBROVAČKI KROVOVI
20. DUBROVAČKI MALIŠANI
21. VRATA OD PILA
22. VJERNICI PRED KUĆOM UTJEHE
23. PEJSAŽ SA VOLUJKA
24. BOSANSKA SAVANA
25. OGLEDALO SELA MOGA
26. PEJSAŽ IZ BARANJE
27. STARI GRAD ILOK
28. ULAZ U GRADSKU LUKU
29. POVRATAK IZ GRADA
30. ZA MOTIKOM DO KRUHA
31. POLJODJELCI
32. GUŠČJI RAJ
33. RIBIČI
34. SNJEŽNA PROSTRANSTVA
35. PRALJA
36. POD VRANDUKOM
37. SLAVONSKI PASTIR
38. PRELJA IZ HERCEGOVINE
39. VODENICA NA VRBASU
40. VODENICA NA PLIVI
41. PRAĆKAŠI
42. KUTAK SLAVONIJE
43. ZIMSKO RUHO
44. SVJETLA PALANKE
45. STUPOVI U KAŠTELETU
46. REFLEKSIJA – LOM SVJETLA
47. PRELJE
48. BISERKA
49. BLIZANCI

Popis fotografija

(Druga izložba – kolovoz 2003.)

1. POMRČINA SUNCA
2. IZRADA POKUĆSTVA
3. NA TRACI
4. KROJAČICE
5. TANKE NITI
6. ĐA-MA
7. NE PLJUJ PO PODU
8. INDUSTRIJALIZACIJA
9. SLOŽNE RUKE
10. DORADA
11. SLOVOSLAGARI
12. TAPETARI
13. MOĆ
14. MLIN
15. PRIJENOS
16. KRATKA ROBA
17. MODERNA VREMENA
18. MLIN II.
19. GATER
20. STOG
21. SKELA
22. ZAJEDNO SMO JAČI
23. UŽINA U HLADU
24. HOĆE LI SRETNO PROĆI?
25. ZIMSKI PEJSAŽ
26. NAJZANIMLJIVIJE
27. TRG
28. A GDJE SU TI OČI?
29. KRNDIJA
30. PUŠENJE ZABRANJENO
31. TRAGOVI
32. OD SRCA SRCU
33. VAŠAR I.
34. VAŠAR II.
35. CJENKANJE
36. KORITA
37. PREDAH
38. ŽETVA
39. ORANJE
40. SA BAJNAKA

MARKO FERGER rođen je 25. kolovoza 1926. godine u Lovasu. Fotografski zanat izučio je 1944. godine u Fotografskoj radnji "Varnai" u Osijeku. U istom gradu stekao je 1953. godine i diplomu zanatskog majstora fotografske struke. Pedesetih i šezdesetih godina radio je u Đakovu kao obrtnik-fotograf. Od 1954. godine član je Foto i kino kluba u Đakovu. Svoje radove izlagao je u gotovo svim većim gradovima bivše Jugoslavije kao i u inozemstvu: u Genovi, Parizu, Nici, Milanu, Torinu, Melbournu, Sidneyu, Johanessburgu, Buenos Airesu, Rio de Janeiru, Brasilii, Varšavi, Lisabonu i drugdje. Umro je u Đakovu 1969. godine.

музеј ђаконџине ђаково

florentes

ISBN 953-7128-00-8